

Sörmländska spelmän håller stämman och spelmansfest på Torekällberget

Magister Wetter är imponerad och förtjust inför Oscar Larssons skickliga hanterande av det älderdomliga instrumentet.

När Anders Zorn tillsammans med en hand upptecknare av svenska låtar utlyste den första spelmansstämman i vart land, skrev man år 1906. Händelsen fick en allra största betydelse för pånyttjandet av den svenska folkmusiken, som så småningom kunde vinna sin rättmatiga plats i den svenska hembygdsrörelsen. — Detta konstaterande är i sammanhang hämtat ur förordet till "Sörmländska låtar", vilka kommer att be högakтуella för södertäljebarn på söndag — då blir det nämligen spelmansstämman för hela Sörmland på Torekällberget.

Det är tio år sedan Södertälje hade så fint och trevligt främmande. — Länsstyrelsen tipsar, att det blir stor följande till "Berg" på söndag. Att programmet blir högtaktigt och roligt — många 100-tal för man räkna med — och det blir varje trivel.

— Södermanlands spelmansförbund är vårt äldsta spelmansförbund berättar för Länsstämman den emellan och framåt ordföranden, magister Gustaf Wetter, Katrineholm, som häromdagen inspekterade den blivande mötesplatsen för 1957 års stämman — d.v.s. Torekällberget. Förbundet bildades i Malmköping år 1925. Eidsjälän — framhåller hr Wetter, förglömmade sin egen roll — var vid detta tillfälle

intendent Ernst Granhammar. Ordförande har åtskilliga år varit hr Wetter. Den goda anslutningen — rätta både om spelmansförbundet och om dess välkomna södertäljevisit.

— Det är nog ingen överdrift att säga, att spelmansförbunden blivit folkmusikens räddning i detta kommunikationernas tidevarv — folkmusiken spirar nämligen bäst och trivs bäst i isolering, framhåller hr Wetter. Den goda anslutning — bl. bl. a. här i Södermanland — vittnar om, att förbunden har en stor uppgift. Inom vårt förbund, som både genom sina stadgar och på annat sätt fått tjäna som förebild för andra liknande landet runt, har för närvarande 218 mer eller mindre aktiva medlemmar. Av dessa kanske man vågar räkna med att omkring 100 kommer att ställa upp i Södertälje.

Det kan nämnas, att hr Wetter kunde ställa upp med 95 mannar på Upsa kulle, när kungen var där på sin sörmländska eriksgata — och då var det vardag och mindre lätt för spelmännen att slita sig loss från arbetet och vardagens mödor. Så nog blir det en rejäl spelmansmönstring på söndag. Det kan man vara viss om.

Bland de märkliga spelmän som kommer på söndag, kan nämnas nyckelharpospelare Åke Liljeholm, Gnesta, en av de ytterst få, som trakterar det gamla fina instrumentet, och näverlurlblåsare Ture Vedberg.

Naturligtvis får man höra hela den manstarka spelmansskaran på en gång när det är så dags — d.v.s. kl. 14 —, berättar hr Wetter vidare. Det blir nämligen tre låtar i början och lika många på slutet av programmet.

För övrigt blir det mer "gruppvisa" programinsatser. I dessa får man höra åtskilliga låtar från södertäljebygden liksom från Mörkö och Södertörn över huvudtaget. Bland dem man särskilt är bespetsad på är sorundalåtarna. De är både många och vackra.

På tal om låtar berättar hr Wetter en hel del intressant:

— Upptecknandet av låtar har fått en långt större omfattning än jag vid förbundets start vågade hoppas, säger hr Wetter, själv har jag upptecknat cirka 600 låtar. Andra har bidragit med ett stort antal ytterligare. Så nog finns det

att plocka ur inför en stämman som söndagens.

Ett 30-tal var med vid förbundsstarten.

— När förbundet bildades 1925 på själva midsommardagen, hade ett 30-tal bygdespelmän ställt upp, omtalar den spelande magistern. I dag kan som sagt drygt ett par hundra mönstras, om det skulle gälla.

I Nyköping finns den största gruppen — ett 40-tal spelmän. Ny-näshamn kan ställa upp ett knappt 10-tal, Södertälje bara 6—7 — dessa är för övrigt inte så värst livaktiga, beklagar hr Wetter, som förstås hoppas på uppräckning i och med söndagens stämman — vartill kommer järnvägsmännens spelmanslag, som kan mobilisera ett 10-tal man. Gnesta har hela 10 man i sitt lag, vilket inte är illa för ett så pass litet samhälle.

Enligt stadgarna är förbundets uppgift — framhåller till sist hr Wetter — att "söka väcka till liv förståelsen för äkta folkmusik, särskilt den provinsiella inom landskapet Södermanland, samt att hjälpa och stödja spelmännen i deras arbete med att bevara och hugfästas ett ädelt och kärt kulturarv inom tonkonstens område". Detta har styrelsen sökt förverkliga, och man tycker nog, att det lyckats ganska gott. Därmed bär bl.a. våra skrifter och våra stämmor talande vittnesbörd.

Stone.

Bygdespelmännen på länsstämman i Södertälje

Södermanlands spelmansförbund, som är landets äldsta, höll på söndagen spelmansstämman vid Torekällbergets gammalgård, Södertälje. Av de cirka 50 spelmän som deltog var 10—15 man från Stockholms spelmansgille. De var särskilt två av spelmännen som uppmärksamades för sina soloframträdanden: Thure Wedberg, Katrineholm och Åke Liljeholm, Vårdinge. Den förre blev mycket applåderad för sitt spel på näverlur. Herr Wedberg är den ende i Sverige som spelar detta instrument. Drätselchefen Ture Holmberg talade till musikanterna och förbundets ordförande Gustaf Wetter kommenterade de olika låtarna.

K. K. 17.6.1957

Utökat program för spelmännen i Katrineholm

Katrineholms spelmanslag får ett utökat program midsommaraftonen, "komponerat" av förre ordföranden Gustaf Wetter. Först gör man besök vid kronikerhemmet Lövasen kl. 13, därefter vid Nävertorpsskolan och sedan traditionsenligt på Furuliden. Kl. 16 skall man spela fram majstången vid Djulö och där beräknas festen hålla på till kl. 18. Katrineholms stad bjuder på bussresa för spelmännen.

Även i övrigt kommer spelmännen att vara flitigt i elden år. Den 30 juni skall man delta i en stämman på Vinäs i Västra Eds-trakten och den 7 juli medverka laget i en stor hembygdsfest på Grännaberget.

12 spelmän har f. n. dräcker och man räknar med att även få mörka långrockar till Österåkers dräkterna, som spelmännen betalar själva för pengar som influtit vid uppspelningar. Om rockarna blir leveransfärdiga till sommarens stämmor är dock osäkert.